

Люба Кралёва

Словацький народний музей – Музей русиньської культури в Пряшові

Вытварный талант в родині Дубаёвых на протязі штирѣх ґенерацій

Abstrakt

Talent artystyczny w rodzinie Dubajów na przestrzeni czterech pokoleń
Niniejszy artykuł poświęcony jest rodzinie Dubajów, założonej przez Dezidera, greckokatolickiego duchownego z Orjabyny w powiecie Lubowla oraz Annę z domu Kalyniakowa z Wyszniego Myrosziwa w powiecie Świdnik na Słowacji. Dezider i Anna pobrali się w 1909 r. i mieli siedmioro dzieci. W 1920 r. Dezider wyjechał do USA, do Pensylwanii, gdzie pełnił posługę greckokatolickiego duchownego dla mieszkających tam Rusinów. Pieniądze, które przysyłał rodzinie, Anna inwestowała w edukację ich siedmiorga dzieci: Mychala, Dezidera, Marty, Pavla, Ladisława, Anny oraz Oresta. W okresie międzywojennym wszystkie dzieci Dubajów ukończyły ośmioletnie gimnazjum w Mukaczewie lub Preszowie, a następnie czworo z nich ukończyło Uniwersytet Karola w Pradze, dwoje – Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie, a Orest – Słowacki Uniwersytet Techniczny. Dzięki wyższemu wykształceniu sześcioro dzieci Dezidera i Anny Dubajów stało się ważnymi przedstawicielami społecznymi powojennej Słowacji. W artykule opisany został talent artystyczny w rodzinach trójki z siedmiorga dzieci Anny i Dezidera. Materiał, na którym bazuje praca, pozyskano przy pomocy wywiadów z ich wnukami, obecnie mieszkającymi w Pradze, Bratysławie, Koszycach i Preszowie. Badania, które przez dwa lata prowadzone były wśród trzeciego pokolenia rodziny Dubajów, ujawniły wiele wcześniej niepublikowanych informacji na temat życia jej członków.

Słowa kluczowe: sztuka piękna, rodzina Dubajów, oral history, twórcy ruśińscy, drzewo genealogiczne

Abstract**Artistic Talent in the Dubay Family over Four Generations**

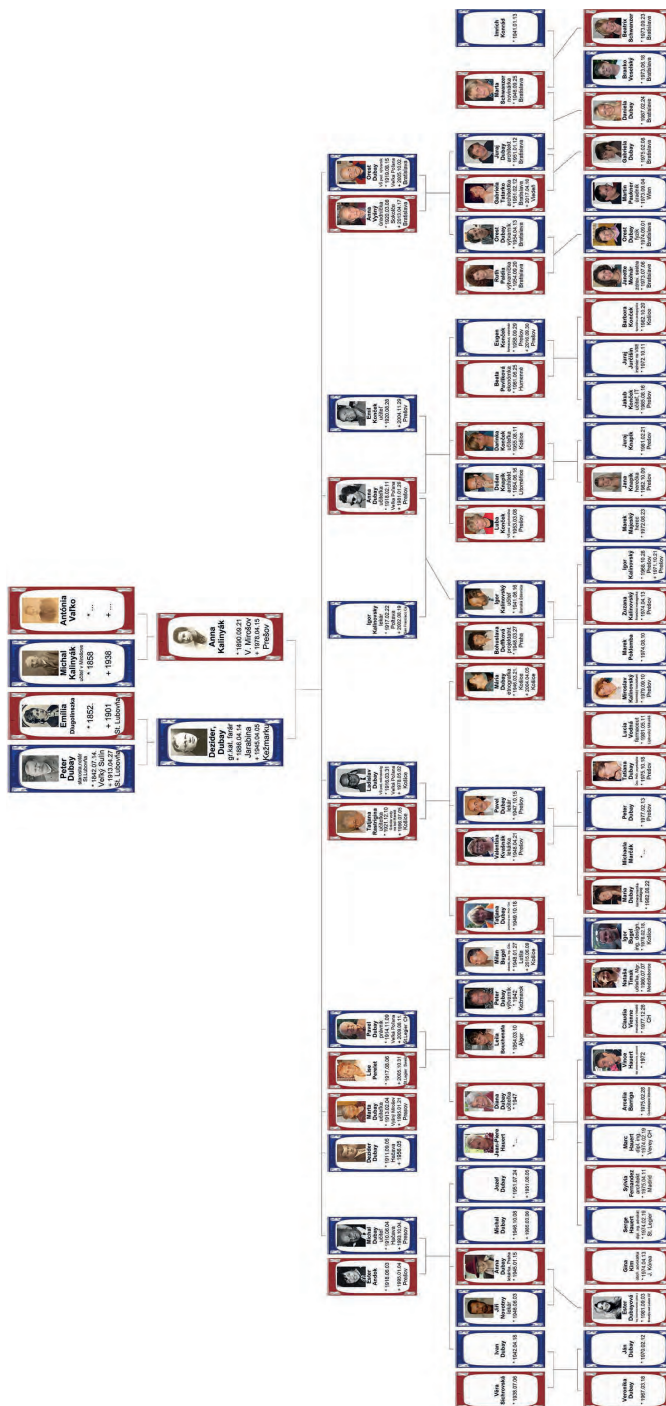
This paper is devoted to the Dubay family, founded by Dezider, a Greek Catholic priest from Orjabyna in the district of Stará Ľubovňa, and Anna, née Kalynjakova, from Vyšnij Mirošov in the district of Svidník in Slovakia. Dezider and Anna got married in 1909 and had seven children. In 1920, Dezider went to the USA, to Pennsylvania, where he served as a Greek Catholic priest for the Rusyns living there. The money he sent to his family Anna invested in the education of their seven children: Myhal, Dezider, Marta, Pavel, Ladislav, Anna and Orest. In the interwar period, all Dubay children graduated from Mukachevo or Prešov eight-year junior high school, and then four of them graduated from Charles University in Prague, two from Comenius University in Bratislava, and Orest graduated from the Slovak Technical University. With their higher education, the six children of Dezider and Anna Dubay became important social representatives of post-war Slovakia. The article describes the artistic talent in the families of three of Anna and Dezider's seven children. The material on which the paper is based was obtained from interviews with their grandchildren, who currently live in Prague, Bratislava, Košice and Prešov. The research, which was conducted for over two years among the third generation of the Dubay family, revealed a lot of previously unpublished information about the lives of its members.

Keywords: fine art, Dubaj family, oral history, Rusyn artists, family tree

Ключовы слова: вытварне уменя, родина Дубаёвых, oral history, русиньскы вытварници, родостром

Вступ

Цілём статі было прослідити і пописати посередництвом особных розговорів з пам'ятниками жывота бабы Анны Дубаёвой і цілою шырокою фамелії Дубаёвых вытварный талант в штирѣх генераціях родини Дубаёвых. Интересный феномен – вытварный талант в тій родині ся дїдив з отця Ореста старшого або матери Рут Дубаёвых на їх сына Ореста молодшого, но і сына Юрая ці внучку Габрьелу, із дїда Пола Перелет ці ёго дівки Лізы Дубаёвой або із прадїда Михала Калиняка і бабы Анны Дубаёвой на сына, внука і правнука Пьерра Дубая або внука ці правнука Вінцента Ауерта... Непроскуманий феномен такого дїденого вытварного таланту з генерації на генерацію в єдній родині, родині русиньскої

Родостром витварив Орест Дубай молодшый 2019, Братіслава

інтелігенції, нас заінтересовав натілько, же сьме два роки вели розговори з жыючіма членами Дубаёвской родини од Прагы, через Братіславу, Кошіці аж по Пряшів, жебы сьме наперед дідений вытварный талант в штирѣх генераціях родини Дубаёвой холем зазнаменали, а в будучности може ай гллубше проаналізовали.

Попис судьбы родини Дубаёвой

Судьбу єдної русиньской родини, родини Дубаёвой, основаной Аннов і Дезідером Дубаёвыма в році 1909 їх вінчанєм у вышнѣмирошовській¹ грекокатолицькій церквы будеме пописовати на основі розговорів з внуками і внучками Анны і Дезідера Дубаёвых, за котрыма сьме путовали до Прагы, Братіславы, Кошіць, стрічали сьме ся з нима і в Пряшові, де ходили вни за авторков той статі до СНМ – Музея русиньской културы в Пряшові в роках 2019–2021. На основі тых розговорів був написаний сценарь выставки *Дубаёвы – Анна і єй діти* і в часі од 4. юна до 4. октября 2021 сьме в нашім музею зорганізовали выставу з таков назвов – о цілій родині Дубаёвых з погляду основателькы роду, Анны Дубаёвой, жены грекокатолицького священника Дезідера Дубая, котрый через недобру родинну фінанчну сітуацію був нучений емігровати до Споєных штатів америцькых, до Піттсбургу, жебы своїй родині выдтам міг посылати пінязі на здобытя даякого маєтку і прожытя многочисленной родини. З манжелков Аннов почали сім дітей за девять років (од року 1910 до року 1919). Жена Анна мала за америцькы пінязі накупити поля, лісы, луку і збудовати хыжу у Великій Полянї на словацько-польській граніці у нововзникнутій Чехословакії. Дезідер до США одышов в році 1920 і вернув ся в році 1935 – пару років перед взником нацистичного Словацького штату. Но жена Анна не перемінила америцькы талярї на гмотный маєток у Великій Полянї, бо наперед купила хыжу на Ярковій уліці, ч. 18 в Пряшові (днесь – Яркова уліця, ч. 27 в центрі міста) і єдночасно платила штудії на Реалній руській (розумій русиньській) гімназії в Мукачові, або Руській гімназії в Пряшові і часточно і високошкольскы штудії на Карловій універзиті в Празі і Коменського універзиті в Братіславі вшыткым своїм семом дітєм: Михалови, Дезідерови, Марті, Павлови,

¹ Вышній Мирошів – село недалеко од Свідника, днесь в окресі Свідник, на северовыході Словакії.

Ладіславови, Анні і Орестови (вшитки інформації о родині Дубаёвій сьме ся дізнали із розговорів із третєв генерацієв Дубаёвых по Анні і Дезідерови, з їх внуками і внучками: Дубай Орест мол., Дубай Юрай, Дубаёва Марта, 2019. Інтервю із вшиткыма трёма в домі Дубая Ореста мол. Братіслава; Дубаёва Марта 2020. Інтервю в квартелі на улiці Коменьско-го в Братіславі; Дубаёва Анна 2019. Інтервю в ей квартелі. Прага; Дубаёва Анна 2020. Інтервю в СНМ-МРК. Пряшiв; Дубаёва Анна 2021. Інтервю в СНМ-МРК. Пряшiв; Дубай Павел, Бугелова Татьяна, Дубаёва Татьяна 2020. Інтервю в СНМ-МРК. Пряшiв; Дубай Павел, Бугелова Татьяна, Кончекова Люба, Каліновскі Ігор 2020. Інтервю в СНМ-МРК. Пряшiв; Бугелова Татьяна, Кончекова Люба 2021. Інтервю в СНМ-МРК. Пряшiв, Дубаёва Анна 2021. Інтервю в СНМ-МРК. Пряшiв; Дубай Павел, Бугелова Татьяна, Кончекова Люба 2021. Інтервю в СНМ-МРК. Пряшiв²).

Анна Дубаёва, жена Дезідера, вже на зачатку ХХ ст. похопила, же ей дітём ся подарить дістати з обручі біды якраз добров высхов освітов. І так четверо із семох дітей штудовало в 20-х і в 30-х роках ХХ ст. на Карловій універзіті в Празі і трое наймолодшых на Коменьского універзіті

² Подякованя – з цілого серця ся хочу подяковати внукім і внучкам Анни і Дезідра Дубаёвых за розговоры, котры сьме вели доведна в довшых інтервалах, од септембра 2019 до юла 2020, дня 29. юна 2020 в домі по отцёви Орестови і мамі Ганці Дубаёвых в Братіславі у Ореста молодшого і ёго жены Рут. Прожили сьме дакілько годин в сполочнім розговорі з академічним малярём Орестом Дубаём молодшым і з пані ПгДр. Мартов Дубаёвов, женов Инж. арх. Юрая Дубая, старшого сына Ореста і Ганкы Дубаёвых. До їх дому ем потім зашла іщі веце раз і з Мартов Дубаёвов ем ся стрітила іщі два раз в квартелі Марты і Юрая на Коменьского улiці в Братіславі. Рівнак дякую за веце стріч з прашівскыма і кошiцькыма внуками Анни і Дезідера Дубаёвых в СНМ – Музею русиньской културы в Пряшові, а то з пані доц. ПгДр. Татьянов Бугеловов, ПгД., доцентков психології на Філософічній факулті Пряшiвской універзіты в Пряшові, дiвков Ладіслава Дубая, з МУДр. Павлом Дубаём, сыном Ладіслава і Мгр. Ігрови Каліновскому, сынови Анни Дубаёвой – Каліновской-Кончековой і доц. ПгДр. Любі Кончековій, ПгД., емерітній доцентці психології на Факулті природных і гуманітних наук Пряшiвской універзіты в Пряшові, дiвці Анни Кончековой. Дякую тьж з цілого серця МУДр. Анні Новотній, по розводі зась МУДр. Анні Дубаёвій, котра жые і робить в Празі як интерна докторка, дiвці Михала Дубая, за повторны навiщiвы в нашiм музею. Дякуеме передовшыткым Анні Дубаёвій і ей дiвці Естер за ей взацный дарунок, кедь даровала СНМ – Музею русиньской културы в Пряшові доведна 38 образів свого отця Михала Дубая (олiів, акварелів, кресеб) і бронзовый рельеф з портретом свого отця Михала, твiр академічного маляря Штефана Гапака, як і за ёго свiдоцтва з мукачовской гімназії, високошкольскый индекс з Карловой універзіты і іншы доклады Михала Дубая як штудента Карловой універзіты в Празі, но і взацны медайлы, котрыма був Михал Дубай в своїм жывоті оцiнений. До року 2022, коли СНМ – Музею русиньской култруы в Пряшові Александер Зозлуяк даровав 150 своїх олiів, був Аннин дарунок тым найвекшым про русиньскый музей в Пряшові. Ку тому Анна підпорила наш музей і фінанчно.

в Братіславі. За своїм штудієм мусили поїхати наперед од словацько-польських граніць, з Великої Поляни в окресі Снина на северовыході Словакії, або із Вышнёго Мірошова, недалеко Свідника, із найбідніших частей першой Чехословацькой републіки – на Реалну руську гімназію до Мукачова і нескорше – скоро через цілу Чехословацьку републіку, або скоро цілий войновий Словацький штат – з Пряшова до Праги або до Братіслави.

Родина Дубаєвих патрила ку визначній родині русиньской інтелігенції на Словакії. Она впливала на розвиток сполоченьского і умелецького живота повойнової Словакії. На жаль, в четвертій генерації по Анні і Дезідерови, ниhto із їх потомків уже не бісїдує по русиньскы.

Родину Дубаєву, котра є предметом досліджованя в нашій статі, основали Дезідер Дубай, грекокатолицький священик, і Анна Дубаєва, роджена Калинякова.

Дезідер Дубай ся народив в русиньскім селі Орябина, в окресі Стара Любовня, дня 14. апріля 1886 як єдно з двійнят, третій з пятёх дітей, нянькови Петрови Дубаєви, старостови і нотарєви в Старій Любовни, і матери Емілії Длуголиньскій, другій жені свого отця. Дезідерове двійня, Павліна Марія, вмерла скоро по народжіню. Дезідер вмер на концю II. світової войны дня 5. апріля 1945 як 59-рочный на сепсу діабетіка, кедь собі затав топором до ноги при рубаню дерева на парохії в Кремній. Похований є в Спішській Соботі. Вмер в шпыталю в Кежмарку (Дубай Павел, Бугелова Татьяна, Кончекова Люба, Каліновскі Ігор, Люба Кралёва, 2020).

Анна Дубаєва, роджена Калинякова, ся народила дня 21. септембра 1890 у Вышнім Мірошові як найстарша із пятёх дітей нянькови Михалови Калинякови, учітелєви і директорови Народной школы у Вышнім Мірошові, і матери Антонії Калиняковій, родженій Вальковій. Анна вмерла на запал плюць, рік по смерти свого сына Ладіслава як 88 і пів рочна дня 15. апріля 1979 в Пряшові. Похована є в родинній гробці родини Дубаєвых на главнім цінтерю в Пряшові (Дубаєва Анна, Люба Кралёва, 2020; Дубай Павел, Бугелова Татьяна, Кончекова Люба, Каліновскі Ігор, 2020).

Сім Анниних і Дезідеровых дітей поступні одходило із Пряшова за штудіями, но окрема наймолодшого Ореста, четвертого Павла і пятого Ладіслава ся остатні діти вернули назад до Пряшова. Михалова жена Естер дістала од своєї матери, пражской фотографки, як придане (застрю),

дім на Годжовій уліці в Пряшові (недалеко од дому своїй свекры Анны), в котрім жили Михал і Естер цілий свій сполочный живот аж до смерти. Аня, шеста дітина своїх родичів, собі купила з другим манжелом, Емілом Кончеком, дім на уліці Сабіновска в Пряшові. Дезідер і Марта, котры зістали слободныма, ся наконець вернули ід своїй матери до дому на Ярковій уліці в Пряшові, в котрім по предчасній смерти 45-рочного сына Дезідера бывали з дівков Мартов скоро аж до материной смерти, но передтым ся двараз перестягвали до двох бітів, де Марта дотримала свою матірь до смерти. Ку концю живота Анна любила малёвати. По одході дітей із дому малёвала. Потім, кедь вмер ей облюблений сын Васька, Орест ей носив фарбы до Пряшова, жебы малёванём одганяла смуток із свого сердця (Дубаёва Анна, Люба Кралёва, 2021; Кончекова Люба, Люба Кралёва, 2021).

Зліва: Орест, Дезідер, Лацко (Васько), Марта, Анна – матери, над нёв – Павел, коло нёго – Аня і Михал

Найстарший був Михал, котрый ся народив 4. юна 1910 в Гачаві коло Рожнявы, на югу Словакії. Родичі мали із найстаршого сына велику радість, помагав їм а нескорше, главні матери з виховов молодших сородинців. Покры Михал жив з родинув у Великій Полянї, помагав із старостливостёв

о молодших братів і сестры так, же наприклад, руками чістив бандурки, ногов колысав Ореста в колысці, а заєдно позерав до книжки і учів ся до школы. Мати меджі тым шыла хлопцім кошулі, котры молодшы братове носили по старшых братох, радо-не радо, бо мама не была даяка добра сабовка і кедь ся на то хлопці злостили, ніч їм не зіставало, лем їх носити, бо іншы кошулі не мали, як по старшых братох. Так їх дома виховали – ку скромности і мудрости. Знали вшытко зробити около дому і рады ся учіли – і під тактовков свого мирошівського діда Михала. Мати їх научіла свою облюблену пословіцю: «Приймай, Іване, як Ті пан Бог дає». І тым їх успокоєвала (Бугелова Татьяна, Люба Кралёва, 2021).

Родинна фотка по навернутю манжела Дезідера з США в році 1936. Долов – манжеле Анна і Дезідер Дубаєвы, над нима зліва стоять: Орест, Аня, Михал, Марта, Дезідер, Павел, Лацко (Васька)

У Михала ся вытварный талант проявлёвав од дїтинства. Подля вшыткого го здідив по своїм дідови, учітелёви Михалови і по своїй матери Анні. Він все дашто малёвав – берегы навколо Великой Поляны, саму Велику Полянну, церьков, хыжы, а тыж любив і вшыткых дома портретовати. Кедь ся вертав домів на вакації із мукачовской гімназії, гварив матери о своїм сні штудовати мальбу в Празі на Академії. Протягом

гімназіальных років в Мукачові як маляр-самоук, брав приватны години у маляря Підкарпатської реалістичной русиньской малярської школы – Самуела Берегія доведна із своїм гімназіальным сокласником, Федором Манайлом (Hrebíčková 2010, 4). Михалів творчій розсяг був шырокий. Любив малёвати країны, но і портреты, многыма своїма ілустраціями обогатив не єдну книжочку або часопис.

На мукачовській гімназії мав подля свідоцтв (стала выставка в СНМ – Музею русиньской культуры в Пряшові – Выставна сала Михала Дубая) окрем руського (в змыслі русиньского) языка і язык великоруський, німецький і латинський. По мукачовській гімназії ся барз хотів приголосити на Академію витварного уменя в Празі. Но був то найстаршый сын в родині і мати му мальбу штудовати не доволила. Одгваряла го од того штудія тыма словами: «Жылот маляря є барз тяжкый і Ты єшь барз мудрый на то, жебы єшь штудовав за маляря (малярї вмерають од голоду), выберь собі іншу шпеціалізацію, Михале» (Дубаёва Анна, Люба Кралёва, 2019). Михал собі выбрав Філозофічну факулту на Карловім унівезрїті в Празі, шпеціалізацію географія, історія і по абсолюторію на ФФ КУ собі зробив і двойрочный книговницький курз. По скончїню факулты на час зістав в Празі як помічна научна сила в Клементїні, в Універзїтній бібліотеці Карловой універзїты. Паралелно навщївлёвав і лекції професора Матейчека з історії уменя (Hrebíčková 2010, 4). Малёваня го предсі лем не попустило і зістало ёго залюбов цілый жылот, доконця почас высокошкольских штудій выставлёвав свої мальбы і кресбы тушом, пером ці блайвасом з іншыма русиньскыма малярями в Празі (наприклад, з Дезідером Міллым, Федором Манайлом, Евов Біссовов і іншыма). Михал по вернутю ся із Прагы до Пряшова учів наперед на грекокатолїцькій гімназії історію і географію. Тогда, кедь був учїтелём на гімназії, спознав у влаку свою будучу жену Естер. Естер Андокова была тыж учїтельков, ей мати была професіоналнов фотографков в Празі, робила табла абсолвентім середніх школ, на тім збогатла і основала фотоательер Фото Еста. Подаровала своїй Естер і Михалови як придане дім на Годжовій улїці в Пряшові, в части міста называній Табориско, в шыршїм центрї Пряшова. Михал з Естер там жыли зо своёв родинов, сыном Іваном, дівков Аннов і сыном Михалом, котрый здїдив витварный талант по нянькови, но вмер молодой, 39-рочный. Дівка Анна штудовала медицину на Лекарьській факулті УПЙШ в Кошіцях, такой по абсолюторію одышла до Прагы, де жыє доднесь, де жив і ей брат Іван, професїєв інжїнїр.

З Михала Дубая старшого ся став визначный чоловік в Пряшові. В 50-х роках вступив до комуністичной партії і живь главно про культуру як урядник Крайского народного wyboru. Быв малярём, культурно-сплоченьскым урядником, педагогом, редактором, публіцистом, умелцём, котрый доведна з далшыма культурныма діятелями міста Пряшів основав много культурных інституцій в выходній Словакії. По скончіню своєї педагогічної кар'єры в 50-х роках ХХ ст. був наперед ведучім урядником на Повереництві школства, науки і уменя в Братіславі (Міністерство школства, науки і уменя в тогдышній Словакії, в Народно-демократичній Чехословакії по року 1948). Быв главным школьскым інспектором на Рефераті про українскы школы і нескорше на Крайскім народнім выборі в Пряшові був ведучім Одділіня школства і культуры. Быв і ведучім урядником Одділіня української літературы в Пряшові Словацького педагогічного видавательства в Братіславі. По войні кооперовав на основаню Української народної рады Пряшевщини (1945), Українського народного театра в Пряшові (1945), організації «Культурний союз українських трудящих» (1954). Як працівник реферату про українскы школы в Братіславі помагав зряджовати паралелны українскы класы коло словацькых клас про студентів середніх школ. Стояв при основаню Педагогічної факулты в Пряшові, філіалкы Словацькой універзиты в Кошіцях, шість років (1955–1961) був председом Крайской комісії на охрану пам'яток в Пряшові, був і директором Штатной научной бібліотеки, котрой ся став першым директором в році 1952 і зістав на тім пості 13 років. Снажив ся в ній концентровати цінну культурну дідовизну нелем словацькой, но і української і русинської літературы, культуры і науки. З ёго меном є споене і основаня «Українського народного театру» в Пряшові (робив про нього спочатку витварны пропозиції сцен), но і Галерії витварного уменя або Крайской галерії в Пряшові і обходу з витварным уменём, котрый ся называв Dielo, в році 1955. Патрив і меджі основателів Музея української культуры в році 1956, котрый мав быти в Пряшові і котрого директором ся мав Михал Дубай стати, но наконець центр музея перенесли до Свідника. Михал зачатком 40-х років намалёв кубістичну Голову Христа, котру даровав тому музею (Hrebíčková 2010, 78; Дубаєва Анна, Люба Кралёва, 2021).

За свою творчость і заслугы дістав веце визнаменань, наприклад, Пам'ятну плакету міста Пряшів в році 1960 і 1968, Пам'ятну медайлу

СНП в році 1964 і штатне визнаменаня «За заслуги і выставбу» в році 1964 (вшыткы споминаны медайлы суть выставлены у Выставній салі Михала Дубая в СНМ – Музею русиньской културы в Пряшові).

По Михалови Дубаёвови зістала цінна ціложывотна умелецька творчость, з котрой ся днесь видить як найцінніша ёго малярська творчость. Михал Дубай був малярськым експериментатором, овелё одважнішым як ёго славный брат Орест Дубай. По зряджіню Україньского народного театра в Пряшові в році 1945 приправив веце театраталных сценічных пропозицій.

Цілковый погляд на ёго витварну творчость в роках 1944–1969 вказала суборна выставка в Музею української културы у Свіднику під назвов *Михайло Дубай: Малюнки* – в році 1969. Тота выставка мала жывый оглас і критіка ей прияла барз добрі. Окрем того, Михал выставлєвав і в Меджілабірцях, Снині, Угерьскім Броді в Чехах і інде. В осени в році 2010 zorganizovala Шарішска галерія в Пряшові під веджінем директоркы Марты Гребічковой суборну выставу з творів Михала Дубая під назвов – *Michal Dubay (Mil Day)*³. Тоту выставу наслідно перевзяв і Вігорлатський музей в Гуменнім в новембру і децембру 2010. Выстава мала великий оглас.

В малярській творчости Михала Дубая мож виділити (подля ёго дівкы Анны) три напрямы з погляду тем і витварного оформлїня – кубістичный період 1925–1950, реалістичный період в роках 1940–1960 і ідеалізуючий період од року 1960 до конца ёго жывота (Дубаёва Анна, Люба Кралёва, 2019; Дубаёва Анна, Дубаёва Естер, Люба Кралёва, 2020). Ёго непрегляднутелный і неспохыбнителный витварный талант був овпливнений внуторными і вонкашніма творчіма стімулами (роky штудія в Празі, II світова война, повойновый період, Высокы Татры і верьх Кривань в них, на котрый ся позерав із родинной хаты в Подбаньскім, деревяны церьковкы в русиньских селах, край около Пряшова і ёго ріка Торіса, Сланьскы верьхы около Пряшова...). Вытворив стовкы олієвых малєб, тісячі акварелів, на котрых малєвав переважно країну. В зачатках ёго творчости то была графіка і перокресба, кресба блайвасом, углєм ці пастелом в такзванім кубістичнім штїлі. Ани на концу свого жывота ся не зменшовав у нёго інтерес о витварну творчость, коли експериментовав

³ Mil Day – умелецький псевдонім Михала Дубая в латинці, окрем котрого хосновав і свое мено – M. Dubay в латинці, но і Міл Дей, Дуб, М. Дуб в азбуці.

з техніков грубозерного подкладу, на котрый наносив фарбы, передовштыкым червену, зелену або жовту. Хосновав характерістичне фарбне рішіння, контраст теплых і студених тонів і світельных ефектів. Фарбы вживав необычайні остры і выжарюючі яс світла. Творив характерістичны панорами країн із з'єднудушенима або ідеалізованима кулёвитыма формами стромів і кряків і контрастом зелено-червених тонів на фоні своїх куль. Ёго рукопис зістав все оригінальний і типічний про цілу ёго творчість. В тім творчім періоді вытворив цікл такзываных «ідеалізованих країн», як сам называв олїі з червеним, зеленым, або жовтым небом із стромами і кряками в «кулёвій формі». Про Михала Дубая было типічне, же любив малёвати проникаву жару сонця через коруны стромів і їх конарї при выході або западі сонця. Світелна жара є всаджена до перспектївы країны, котра захоплює приемну атмосферу того моменту, доконця аж баладичный тон країн. Тот способ мальбы є характерістичный про ёго творчість і обявлює ся на протягу ей розлічных часовых періодів і розмаїтых технік. В ёго експеріментаторській смілости і одважности ся проявляв ёго найвекшыи вытварный талант, котрый ховав в своїй скромности оснований на тім, же не скончів академічну малярську освіту. Зато не хотів в старшій віці самостатні выставлєвати свої образы і пані Гребічкова го довго пересвідчовала зробити выставу, котру наконець зреалізовала в році 1994, по ёго смерті і ку ёго сторочніці народжіння в році 2010.

Михал Дубай вмер 4. **октября 1993** в Пряшові як 83-рочный. Похований є в родинній гробці Дубаёвых на главнім пряшівскім цінтерю. Напрік тому, же не абсолвовав академічну малярську освіту, ёго творчість не несе ниякы знакы інсіты, но наopak поступно здоконалєвав і шліфовав свій малярський талант. Хоць в ёго вытварній творчости не чути експліцитно русиньского духа, котрый ся так проявив може лем в ціклі олїїв деревяных церьковок з русиньских сел Пряшівщини, цілый ёго професіональний живот був напямений на розвиток културы на северовыході Словакїї, словацькой і нажаль, в тых часох – української, під котру в 50-тых аж 80-тых роках в соціалістичній Чехословакїї заряджовали якраз нашу, русиньську културу. Михал Дубай представлєвав великий вытварный талант і на пряшівській вытварній сцені, но скорше го люде знали як організатора културного живота Пряшова як вытварного умельця із самостатныма вытварныма выставами. Своєв скромностєв і інтімностєв своїй творчости зістав в тіни інших великанів пряшівской

вытварной сцены, повіджме, професорів Штефана Гапака, Івана Шафранка, скромного, но выразного Михала Чабалы, но і Андрія Гая, Юрка Кресилы, Юрая Даня ці далшых пряшівських вытварных умелців. Вшыткы выменованы были родом Русины, жыли в Пряшові і творили в тім місті, котре ся стало їх містом, бо в нїм вызначным способом овпливили вытварне чутя і цілый вытварный живот єдного малого крайского міста на выході Словакії, котре ся часто называть і културным центром Русинів Словакії.

Выбер з вытварной творчости Михала Дубая подля творчіх періодів і технік

Кубістичный період, 1925–1950

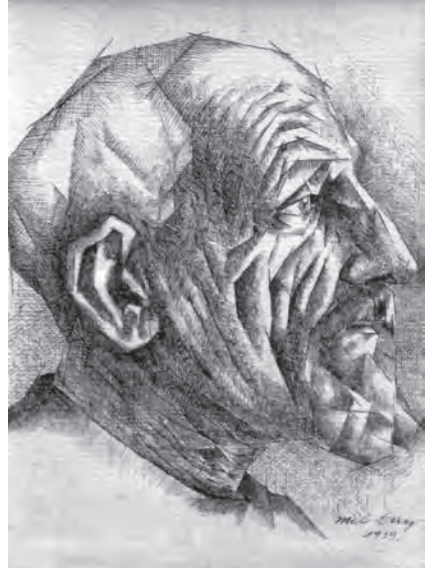
Михал Дубай: *Кривань*, 1948, олій

Михал Дубай: *Паробок*, 1944, олій

Михал Дубай: *Стара жена*, 1939, блайвас

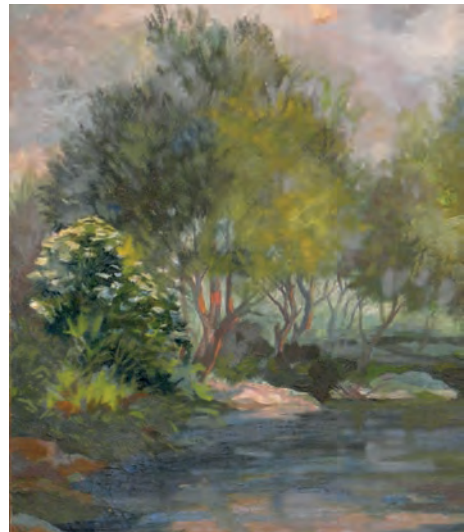

Михал Дубай: *Старый хлоп*, 1938, перокресба

Реалістичний період, 1940–1960

Михал Дубай: *В лісі*, 1952, олій

Михал Дубай: *На Секчові*, 1954, олій

Ідеалізуючий період, 1960–1993

Михал Дубай: *Крякы коло потічка*, 1970, олій

Михал Дубай: *Жара (В осінній жарі)*, 1980, олій

Індекс Михала Дубая з ФФ Карлової університи в Празі і далшы штудентські документи, дар дівки Анни Дубаєвой з Праги про СНМ – Музей русинської культури в Пряшіві.

Павел, четверта дитина Анни і Дезідера, ся народив **9. новембра 1914** у Великій Полянї в окресі Снина. Скончив Правницьку факулту Карловою університи в Празі, де ся на танечній забаві зознавив з Ліз Переле/*Lise Perelet* (вшыткы в родині Дубаєвых ей кликали Ліза), дівков вызначного швейцарського маляря. Через войну ся Павел Дубай оженив з Лізов Переле, котра з Чехословачії одышла в році 1948 по комуністичнім превраті, кедь за нёв і за їх дівков Діанов пришли родичі із Швейцарії. Ліза была приятельков грофкы, маїтелькы каштеля в Стражках в Словакії, котра была знама як меценашка словацького маляря Медняньского. Обидві ходили на тоту саму «дівченьску школу» у Швейцарії. Кедь Лізины родичі пришли за своєв дівков до Чехословачії і взяли ей, і внучку Діану назад до Швейцарії, Павел зістав на Словакії із сыном Петєм або Пьерром, котрый ся народив в році 1942 (Бугелова Татьяна, Кончєкова Люба, Люба Кралєва, 2021).

Павел, третій сын і четвертый дїтвак манжелів Дубаєвых, робив як правник в Кежмарку, потім собі зачав выбавлєвати одход до Швейцарії, де векшыну своєї швейцарської професіональної кар'єры робив в фірмі Нестле в Лозанн. Тым ся хвалив своїй матери, котра тыж была на свого сына у Швейцарії горда. Кедь дістала балик із Швейцарії од свого сына, роздавала солодкости з ёго баликів дїтєм в родині. По році 1948 собі Павел барз довго выбавлєвав свій одход за жєнов Лізов, наперед

там одышов їх сын Петя, скоро вже 10-рочный, а аж потім ся Павлови подарило выбавити одход і ёму самому. Ёго одход не був про родину Дубаёвых простый. Михал, ёго найстарший брат, як комуніста і знамый чоловік в Пряшові, собі писав до біографії – «маю єдного брата у Швейцарії, но не утримую з ним контакты». Но мати ся не мала чого бояти режіму. Павел ей барз хыбив. Часто му зато писала писма до Швейцарії і од нёго тыж часто діставала писма і баликы. В своїх писмах Павел своїй матери оникав (выставлены писма од Павла матери – на выставі *Дубаёвы – Анна і ей діти*, в часі од 4. юна до 4. октобра 2021 в СНМ – Музею русиньской културы в Пряшові). По Баршановій революції в Чехословакії (в році 1989) Павел міг частіше ходити домів, даколи ся за ним выбрала мати із дівков Анёв, або брат Орест. Павел Дубай вмер **11. августа 2009** як 95-рочный, жив найдовше із вшитых семох сородинців Дубаёвых.

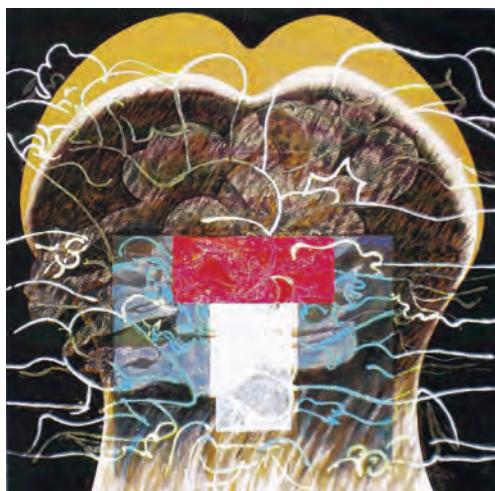
Ёго жена Ліза Переле штудовала в Празі сохарство на Академіі вытварного уменя і походила з богатой і визначной швейцарьской – лозаньской вытварницькой родини. Ёй нянько був визначный швейцарьскый маляр – Пол Переле/Paul Perelet, зато Павлів і Лізин перший дїтвак, сын Петя, котрого дома в Швейцарії клічуть Пьерр/Pierre, здідив вытварный талант з обидвох боків своїх родічів. По бабі Анні Дубаёвій і прадїдови Михалови Калинякови і по дїдови Полови Переле і своїй матери Лізі. Пьерр окрем свого вытварного таланту здідив і добродружну натуру. Як єден із перших на світі зорганізовав драгу около світа, написав і намалёвав ручні з той драгы книжку. Тепер жыє на черянку – раз у Франції (в Сен Тропе/Saint Tropez), а раз в Швейцарії (в Лозанн/Lausanne).

Вытварный талант здідив і внук Павла Дубая, сын ёго дівкы Діаны, Вінцент Аувер/Vincent Nauert. Выбер з репродукцій їх образів представляємо ниже. Суть то выразны авторы, но розвивають вытварну културу Швейцарії, не Словакії, ани не Русинів. Свої половічны або четвертинны русиньскы коріні, подля вшитого, в Швейцарії вже цалком стратили і не усвідомлюють собі їх. В статі їх споминаме зато, же представляють інтересный конарик кошатого родострому вытварного таланту в дубаёвській фамиліі.

З витварної творчості П'єрра (Петя) Дубая з Лозанн/Lausanne у Швейцарії, сина Павла і Лізи Дубаєвих, внука Дезідера і Анни Дубаєвих

П'єрр (Петя) Дубай/Pierre (Petia) Dubay: *Стром путователя*, 1991

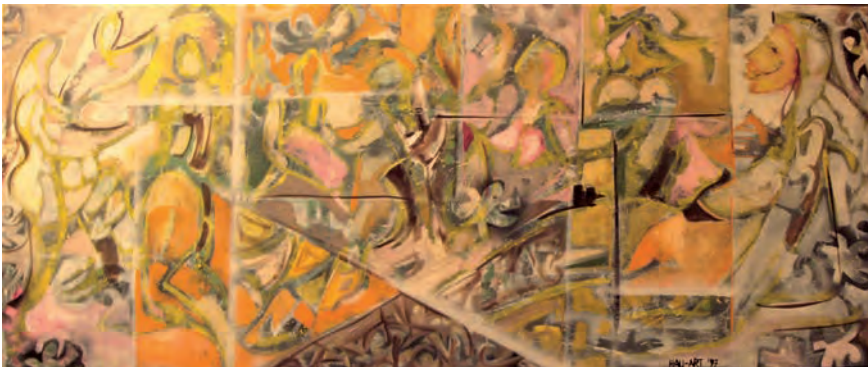

П'єрр (Петя) Дубай/Pierre (Petia) Dubay: *Cul de sac*, акрил на полотні

Пьерр (Петя) Дубай/Pierre (Petia) Dubay: *Party*, мальба

Вытварна творчость Вінцента Аувера/Vincenta Hauerta, внука Павла і Лізы Дубаёвых, родженой Переле, сына їх дівкы Діаны і їх зятя Жана-Пьерра Аувера/Jean-Pierre Hauerta із Швейцарії, правнука Дезідера і Анны Дубаёвых

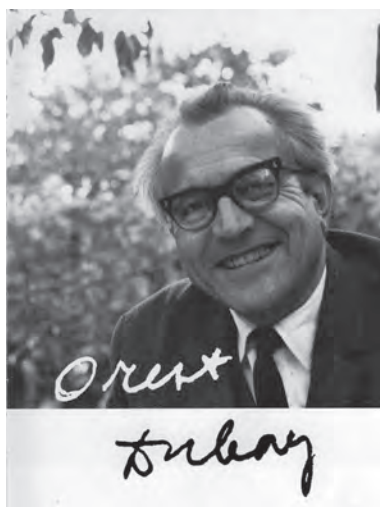

Вінцент Ауер/Vincent Hauert: *Моногамія* (Ілюзія на безконечность), Панама 1997

Вінцент Ауер/Vincent Hauert: *Проект 07_ag_sef1*

Орест Дубай старший

Фотографія Ореста Дубая старшого (Katanikova 2019, 3)

Орест, наймолодша, сема дітина Анны і Дезідера Дубаёвых, ся народив **15. авґуста 1919** у Великій Полянї в окресї Снина, а рік по ёго народжіню одышов нянько Дезідер до далекой Америки, до Піттсбурґу в Пеннсілванії. Отець Дезідер реґуларно посылав родині америцькы талярї і ёго мудра жена Анна, як пишеме выше, за них дала свої діти выштудовати і тым вызначіла їх будучность як представителїв чехословацькой або скорше словацькой інтелігенції з русиньскыма коріннями. Вшиткы діти вдяка америцькым пінязім, но і вдяка своїй гужевнатости скончили або вісемрочну русиньску мукачовску гімназію, або руську гімназію в Пряшові, а нескорше, як сьме уж выше вводили Карлову універзіту, або Коменського універзіту. Лем Орест скончив Словацьку технічну універзіту в Братіславі. Став ся з нёго узнаваний графік, малярь Словакії і був му уділений найвысшый умелецький тітул в соціалістичній Чехословакії, наперед заслужылый, а потім і народный умелець ЧССР. Велё оцінінь діставав цілый свій живот. Быв основателём Высокой школы вытварного уменя в Братіславі, де в роках 1968–1971 був ей ректором, а то в часі політичного увольніня Пражской яри. Став ся тогды, в часі надії на ліпшыи і слободнішыи живот в Чехословакії, першым ректором, воленым Академічным сенатом ВШВУ в Братіславі (Дубай Орест мол., Дубаёва Марта, Люба Кралёва, 2020).

Орест мав із сородинців найближе ід сестрі Анї, котра ся народила дашто выше рока перед ним, но намісто нянька му цілы роки служыв як велиыкый взор найстаршыи брат Михал. Михал Ореста велё навчив, передовшыткым малёвати. Орест собі зато Михала барз важив, був про нёго великым вытварным взором (Дубай Орест мол., Дубаёва Марта, Люба Кралёва, 2020).

Орест тыж штудовав на мукачовській Реалній руській, то значіть русиньській гімназії, де навчалным языком був язык русиньський і чеський. На мукачовській гімназії ся научів по чеськы, руськы, мадярьскы і по німецькы, і самособов, розвивав свої знаня і з русиньского языка і літературы. Став ся там з нёго і пересвідченый паціфіста. Кончив гімназію в році 1939, кедь ся по мніховскім диктаті розпала Чехословакія і Підкарпатська Русь ся стала частёв гортіёвского Мадярьска. На мукачовській гімназії в тім часі учіло много чеськых професорів, котры вызывали своїх штудентів, жебы бранили Чехословакію. Кедь на то пришли Мадяры, котры в тім часі уже анектовали Підкарпатську Русь, то значіть і Мукачово, і нашли у штудентів збранї, без мілости їх перед очами сокласників

постріляли. Тот страшный жажыток іщі перед зачатком II. світової войны ся так глубоко врыв до Орестовой памняти, же до конца свого живота був проти будьякому забиваню і проти войні в общім змыслі (Дубай Орест мол., Дубаёва Марта, Люба Кралёва, 2020).

По успішнім штудію на Штатній реалній руській (русинькій) гімназії в Мукачові, котру закончив в році 1939, по тогдышнім політичним непокою і по насилнім припоїню Підкарпатьской Руси ід гортієвскому Мадярьску, одышов Орест Дубай з Мукачова до Рахова, выдты до Свалявы, а потім до Пряшова і до Братіславы.

Мати го вже не одгваряла од штудія вытварного уменя. Але Орест уже не міг іти штудувати до Прагы, де німецькы націсты в році 1939 заперли чеськы высокы школы, зато од року 1939 штудовав на Словацькій высокій школі технічній в Братіславі, шпеціалізацію картографія і кресліня. На свої штудії собі зарабляв бріґадами на ставбі електричного тунела під Братіславскым градом (Дубай Орест мол., Дубаёва Рут, Люба Кралёва, 2021). Нянько Дезідер, ся уже в тім часі вернув домів із Америки, а то в році 1935, но не міг зістати із своєв родинов, бо тогды повірений єпіскоп Павел Петро Гойдіч го послав служыти до розлічных сел выходной Словакії. Орест ходив за няньком Дезідером по ёго навернутю з Америки на ёго парохії (Шарішске Чорне, Дубова, Дренїца, Кремна) (Kataníková 2019, 92, 98) кедь ся вернув з Мукачова домів. Обидвоми были паціфісты і не бояли ся націстів. Дезідер давав порожні хрестны листы Орестови, тот їх роздавав грекокатолицькым священникам, жебы помогли Жыдім, кедь то буде можне. Тым Дезідер з Орестом захранили много Жыдів выходной Словакії од істой смерти (Дубай Орест мол., Дубаёва Рут, Люба Кралёва, 2021).

Орест Дубай од молодости любив малёвати і креслити. Ёго умелецькы склоны підпоровали в Братіславі ёго приятелї, зачінаючі словацькы вытварници, наприклад, Ладїслав Гудерна, Йозеф Штурдік і далшы. І зато ся записав на Одділїня кресліна і малёваня Словацькой високой школы технічой (СВШТ) в Братіславі. Штудовав од року 1939 до року 1943 в ательєрах визначных словацькых малярїв – Мартіна Бенкы і Максіміліана Шурманна/Schurmanna, під веджінём Яна Мудроха. В роках 1945–1948 реалізовав десятки графічных листів. Ёго графічну творчость спозоровав і оцінив Коломан Сокол, еден з найвызначнішых словацькых представителїв вытварного уменя, котрый в році 1947 прияв Ореста Дубая за асістента на Катедру вытварной выховы на Педагогічній факултї

Універзіты Коменського в Братіславі. Кедь Коломан Сокол емігровав із Чехословакіі до Мексіка і до США⁴ в році 1948, з Ореста ся став самостатный педагог витварной выховы. В році 1949 був Орест Дубай єдным із основуючих членів Высокой школы витварного уменя в Братіславі (ВШВУ), перешов там учіти і цілый далшы професіональный живот звязав з ВШВУ, де досяг найвысшы научно-педагогічны титулы. Академічний титул доцента здобыв в році 1962, титул професора в році 1967, в роках 1968–1971 веде школу як ей ректор (Kataníková 2019, 18). Быв членом Общества (Spolku) умелців і приятелів графікы, Групы витварників 29. августа, Клубу графіків і многих далшых сполків. Орест Дубай як витварный педагог выховав много вызначных умелців. Быв выменований за честного члена Accademia Fiorentina delle arti (1964) і був честным членом Accademia internazionale Tommaso Campanella (1972) в Римі (Kataníková 2019, 18).

60-ы рокы суть характерістичны ёго поглядом до властной ранней творчости, котра ся проявлёвала черянём плох і ліній. Снажив ся в свойй творчости о чістоту форм в графічнім выадріню. Фасціновали го новы напрямы -ізмы у витварнім уменю XX. ст. Іншпіруе го уменя оп-арту і кінетічне уменя або самотный Віктор Васарелі/Victor Vasarely (1906–1997)⁵, мадарьско-французьскый умелець, основатель оп-арту. Орест Дубай зачінає споевати поезію з геометрієв, а то рітмічным зоряджованём ліній і плох. Раціональность, конштруктивізм, геометрічны формы комбінуе ёму властнов поетіков і прінціпами оптічного чутя. Робить графічны листы сімболічных країн, неконечных просторів, котрыма упозорнюе на небезпеченство войны. Реалну природу награджуе і зображуе простыма геометрічныма образками ці рісунками вытвореныма із прямок в перспективнім ряджіню і тыж природны і фігуралны мотивы.

80-ы рокы в ёго графічній творчости суть міморядно активны. Тематічно ся вертатъ ку зачаткам своей творчости, ід своему дїтинству. Орест є автором стовок графік (выше 800 з них даровав Вігорлатьскому музею в Гуменнім), но і монументално-декоративных творів – великоплошных рельефів, котры здоблять Технічну універзіту в Братіславі або єдну будову в Меджілабріцях. Вытворив і цікл пятёх рельефных тапісерій про

⁴ Koloman Sokol, https://sk.wikipedia.org/wiki/Koloman_Sokol.

⁵ Victor Vasarely, https://sk.wikipedia.org/wiki/Victor_Vasarely.

Братіславський град, котры здоблять репрезентачны просторы Братіславского граду (Дубай Юрай, Дубай Орест мол., Дубаєва Марта, Люба Кралєва, 2019). Орест Дубай мав десятки выстав – выставлєвав по цілій Чехословакії – од Прагы по Гуменне, но і по цілім світї – од Уланбатару, через Кантон в Чинї, Камбоджу, Москву, Варшаву, Краков, Флоренцію, Мніхов, Дуссeldorf, Паріж аж по Сао Павло в Латинській Америці (Kataníková 2019, 101–104).

Ёго значіння пересягло словацькы ці чехословацькы граніці і став ся з нёго світово признаний графік. Таксамо як і у Михала, ёго найстаршого брата, не мож повісти, же в Орестовім витварнім рукописї чути русиньского духа, хоць ся Русином чув цілий свій живот. Ёго талант выкypів із русиньского сердця, із русиньской души. Нелем бісїдовав із родічами і сородинцями все лем по русиньскы, но барз любив выходный церьковно-славянський обряд і церьковны хоровы співы. І ёго похороны были веджены в тім обрядї (Дубай Юрай, Дубай Орест мол., Дубаєва Марта, Люба Кралєва, 2019), любив грати шахы, грав на гуслі, часто в допроводї клавїра свого старшого сына Юрая, но ёго витварна творчость пересяговала ёго народну подстату і овпливила передовшыткым словацьку витварну сцену виразным способом в области графікы як такой. Подля словацького поета Юліуса Ленка⁶ творчость Ореста Дубая перешла рознородыма жанрами: лїнорезы, лепты, акварелы, олії (Lenko 1972, 6) і тот самый автор оцінює ёго творчость як «піонерську, новаторську...», в котрій Дубай надвизує з єдного боку «на класічну чїстоту і простоту лїній і плох, а з другого боку приїмать світ обявным і неконвенчним способом» (Lenko 1972, 10). Ёго творчость виходить із любви ід природї, чоловікови. При своїй скромности і плахости був ангажованым умелцём з ясным противойновым тоном. В своїх графіках поздравлять сонце, горы, поля, людей, котры на них роблять, любить малєвати стромы, каміня, просто природу навколо себе.

Орест старший вмер **2. октября 2005** як 86-рочный. Є похований на цїнтерю в Славїчїй долині в Братіславі.

Орестова жена ся кликала Анна, дома ей кликали Ганка, роджена Вышна. Народила ся у Вышній Палузі, походила із Соколча, із заникнутого села коло преграды Ліптовска Мара. Вышня Поляна, де ся народив Орест, тыж заникла про водну гать на питну воду, Старина в окресї

⁶ *Július Lenko*, https://sk.wikipedia.org/wiki/J%C3%BAlius_Lenko.

Снина. Ганка была евангелічка, штудовала в Празі на высокій школі економічній – соціальны науки і сконčila як інжінірка. Орестови была великов опоров цілый їх сполочный живот (Дубай Юрай, Дубай Орест мол., Дубаёва Марта, Люба Кралёва, 2019). Орестови і Ганці ся народили двоими сынове.

Старший Юрай, выштудовав архітерктуру і цілый професіональный живот витваряв проекты шпыталів в цілій Словакії. Юрай був на основній школі геніальный в математіці. Рішыв олімпіады, і од 6-ой класы був приятый на гімназію з математічным замірянём на Новоградський уліці в Братіславі. Знав геніально скоро поскладовати Рубікову коцку, рішыв sudoku і находив в родічовській загороді штворлистки. Од дітинства дотеперь мало бісдуе (Дубай Орест мол., Дубаёва Марта, Люба Кралёва, 2020).

Орест молодший выштудовав Высоку школу витварного уменя в Братіславі, шпеціалізацію умелецьке рештавторство. Орест молодший гварив, же з отцёвой творбы го найвеце овпливила ёго чістота, сімбол графікы, і ей простота (Орест мол., Люба Кралёва, 2020). По скончіню штудій на ВШВУ робив авторьскы серіграфіі і рештавторовав страы образы і пластікы. Концём 80-ых років зачав сістематічно малёвати оліёмальбы, в котрых розвинув элементы хоснованы в графіці, де не є обмеджованный нияков техніков. З наступом компютерной технікы го заінтересовали ей новы можности. Спочатку то были чорнобілы композиціі комбіноваы із сітёдрукком. Но поступно, як прибывають технічны можности, зачінають витваряти віртуалны просторовы обекты, нескорше в комбінаціі із дігітально спрацованыма фотографіяма стромів, людьскых фігур або властных оліёмалеб. Од конца штудія мав выше тридцять самостатных выстав дома і в заграничу⁷. Не глядав комлікованы філозофічны высвітліня своёй творчости, выходив із інтуїтивных представлінь і порозумліня красоты в простоті і чістоті. Ёго творы суть абстрактнов композиціёв медітацівного характеру.

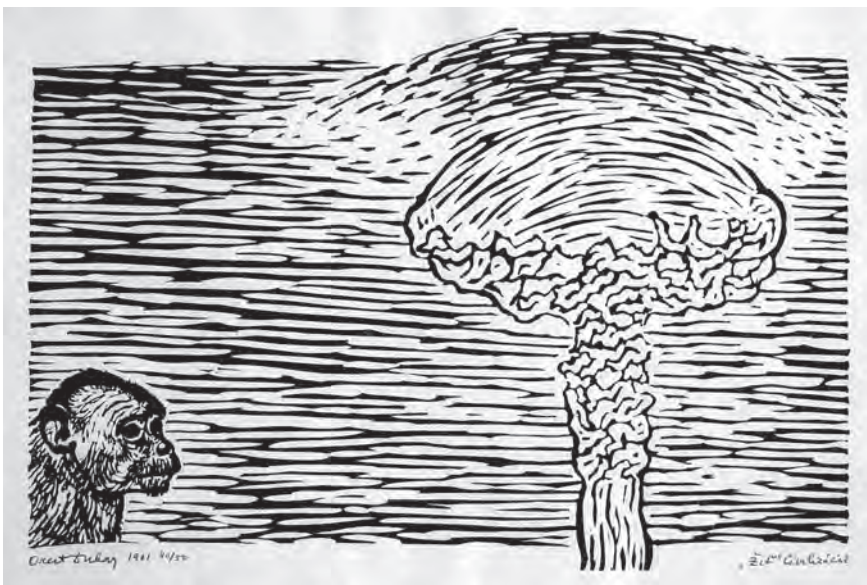
Юрай ся оженив другый раз. З першов женов Габрьелов має дівку Габіку, тыж витварно талантовану, витварну костімерку, котра жые у Відню. Окрем інших, пропоновала костім *Жены в пламініх* як **Габрьела Павкнер-Дубаёва**. З другов женов Мартов, має Юрай дівку Даньелку і освоїв собі Мартину дівку Тріксі. Якраз Орестова невіста Марта, друга

⁷ Orest Dubay ml., <http://dubay.gallery/index.html#/article/1>.

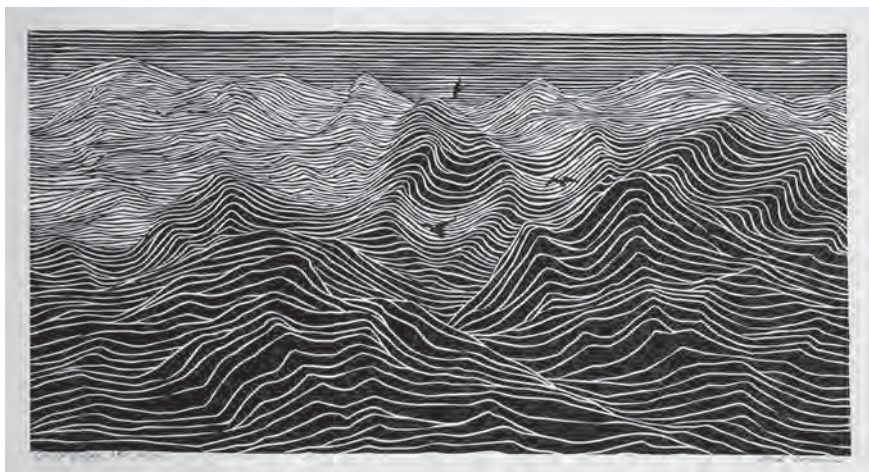
жена Юрая, нашла на Дубаївській хаті Гармонія в Модрі креслений денник свекра Ореста, в єдній старій скрини, дотепер іщі у витварнім світі незнамый (Дубаєва Марта, Люба Кралёва, 2020).

Орест молодшый ся оженив із краснов Рут, і тота молодша Орестова невіста гварила о своїм свекрови як о чоловіку з великим і добрым сердцём. Ореста старшого люде в ёго близкости барз любили і важили собі го зато, же знав барз терпезливо слухати свого партнера в розговорї, но і свого слухача, хоць потім знав зробити точны, даколи аж іронічны позначкы (Дубай Орест мол., Дубаєва Рут, Люба Кралёва, 2021).

З витварной творчости Ореста Дубая старшого, графіка, професора витварного уменя, народного умелця ЧССР

Орест Дубай ст.: «Жыти» цивілізація, 1961

Орест Дубай ст.: *Над горами*, 1971

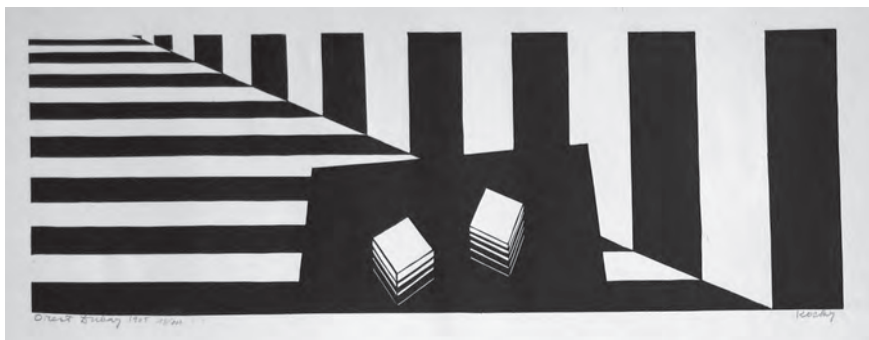
Орест Дубай ст.: *Світ дітём*, 1979

Орест Дубай ст.: *Мати*, 1963

Орест Дубай ст.: *До школы*, 1980

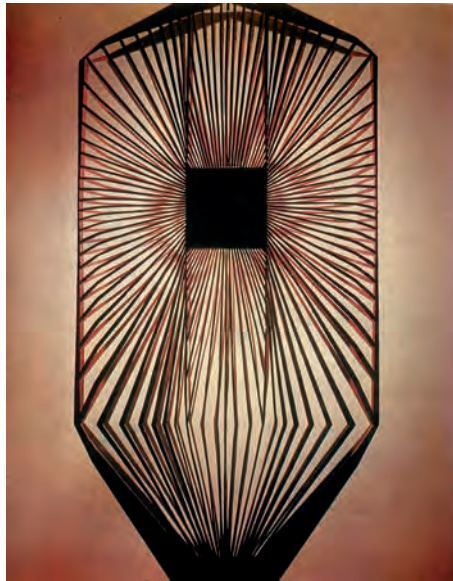

Орест Дубай ст.: Кубики, 1965

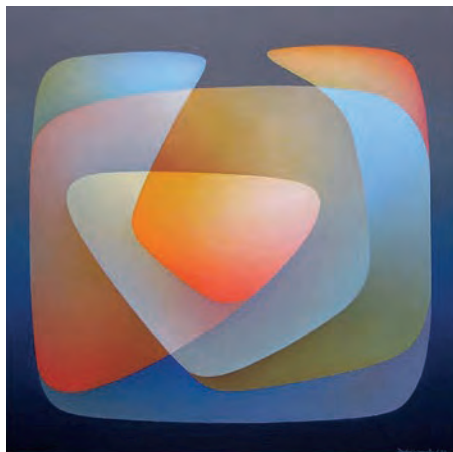
Орест Дубай ст.: Червений птах, арт протіс, 1969

З монументальної творчості Ореста Дубая старшого

Орест Дубай ст.: Модел про авлу СВШТ в Братіславі, випалёване жёлізо, 1969.

З витварной творчості академічного маляря Ореста Дубая молодшого

Орест Дубай мол.: Резонанція тиха II, 2017

Орест Дубай мол.: *Очекованя Х.*, 2013

Орест Дубай мол.: *Бісідованя*, 2018

Орест Дубай мол.: *Країна*, 2019

Творчість Рут Дубаєвой/Ruth, невісти Ореста Дубая старшого, жєны ёго сына Ореста молодшого

Рут Дубаєва/Ruth Dubayová є абсолвєнтков ВШБУ, штудовала на оддїлїню країнарьской композиції фігуральної мальбы у профєсорє Яна Жєлїбского. Мала велику кількостє самостатных выстав дома і в заграничу. В своїй творчості ся замїрює переважно на тему родини і дїтей, нескорше ся венує натюрмортам. Од половини 80-ых років творить серію країн реалізовану пастєлом. Спочатку вірно зображовала країну і настроїня в нїй, пізніше ся країна стала стїмулом ід властному експресівному виадрїню. Каджорочно бере участь на колектівных выставах організованих Клубом витаврних умєлцїв і теоретіків, і Сполком вольных витварных умєлцїв, котрих є членков⁸.

⁸ Ruth Dubayova, <http://dubay.gallery/index.html#/article/2>.

Рут Дубаєва: *Дотык надії*, 2015

Рут Дубаєва: *Букета*, 2019

Костім Жены в пламінёх, котрый пропонувала дівка Юрая Дубая з першого манжелства, Габрыела Павкнер-Дубаёва/Paukner-Dubayová (фотографія перевзята од Марты Дубаёвой, Юраёвой другой жены).

Заключіня

В статі сьме представили інтересный феномен, а то здіденый витварный талант в штирѣх генераціях родини Дубаёвой. Тот факт нас заінтересовав так силно, же сьме zorganizовали в СНМ – Музею русиньской культуры в Пряшові піврочну выставу під назвов *Анна і єй діти* – о семох дітѣх Анны і Дезідера Дубаёвых. Родина, основана двома мудрыма людьми, стала ся вдяка просвічености матери Анны і високошкольскій освіті вшитых семох дітѣх єднов із визначных родин русиньской повойнової інтелігенції, котра ся заслужыла о розвиток культуры Словакії, передовшитым витварного уменя, но нелем ёго. Хотіли сьме статѣв указати на важность освіти в животі Русинів, вдяка котрій ся їм подарило по II. світовій войні выйти із блудного кругу довголітнёй і дотогдышнёй бідности і неграмотности. Приклад родини Дубаёвой може служыти нелем основов про гордость на приналежность ід Русинам, но може быти і добрым

прикладом важности высшей освіти в наших животах, котра може овпливнити розвиток цілого регіону або цілої сполученської області, в припаді родини Дубаєвой – культури і витварного уменія Словакії.

На основі презентованого в статі дослідження витварного таланту в єдиній русинській родині методів «oral history» ся в будучности хочеме заміряти на глибше порозумління самої витварної творчости споминаних членів родини Дубаєвих в штирех генераціях.

Бібліографія

Мациньский, Иван. 1985. «65 років Ореста Дубая та сонячний світ його графічної творчості». В: *Науковий збірник Музею української культури у Свиднику*, т. 12: 347–409.

Dubay, Pierre. 2013. *Dubay dit «Pet»*. Saint-Légier: Pierre Dubay (власный наклад).

Dubay, Pierre. 2021. *Dubay 2*. Saint-Légier: Pierre Dubay (власный наклад).

Hřebíčková, Marta. 2010. *Michal Dubay (Mil Day) 1910–1993*. Praha: Art-D – Grafický ateliér Černý.

Kataníková, Dana. 2019. *Orest Dubay*. Humenné: Aureus.

Lenko, Július. 1972. «Orest Dubay». В: *Orest Dubay. 1972*. Ред. Július Lenko, Ľudovít Medvecký, Igor Imro, Ivan Kovačević, 5–18. Bratislava: Tatran.

«Július Lenko». Доступ: 12.12.2023. https://sk.wikipedia.org/wiki/J%C3%BAlius_Lenko.

«Koloman Sokol». Доступ: 12.12.2023. https://sk.wikipedia.org/wiki/Koloman_Sokol.

«Michal Dubay». Доступ: 24.11.2022. <https://epsilon.sk/osobnosti/michal-dubay.html>.

«Orest Dubay ml.». Доступ: 12.12.2022. <http://dubay.gallery/index.html#/article/1>.

«Orest Dubay – Obrazy – Diela a dielka Banská Štiavnica». Доступ: 12.12.2023. <https://www.youtube.com/watch?v=ze6koaOB3ps>.

«Ruth Dubayova». Доступ: 12.12.2022. <http://dubay.gallery/index.html#/article/2>.

«Victor Vasarely». Доступ: 12.12.2023. https://sk.wikipedia.org/wiki/Victor_Vasarely.

«Zomrel akademický maliar Orest Dubay». Доступ: 12.12.2023. <https://korzar.sme.sk/c/4517940/zomrel-akademicky-maliar-orest-dubay.html>.

Інтервю

Вшыткы інтервю вела Люба Кралёва.

Бугелова Татьяна. Пряшів, 2021.

Бугелова Татьяна, Кончекова Люба. Пряшів, 2021.

Дубаєва Анна. Прага, 2019.

- Дубаєва Анна. Пряшів, 2020.
Дубаєва Анна. Пряшів, 2021.
Дубаєва Анна, Дубаєва Естер. Пряшів, 2020.
Дубаєва Марта. Братіслава, 2020.
Дубай Орест мол. Братіслава, 2019.
Дубай Орест мол. Братіслава, 2020.
Дубай Орест мол., Дубаєва Марта. Братіслава, 2020.
Дубай Орест мол., Дубаєва Рут. Братіслава, 2021.
Дубай Орест мол., Дубай Юрай, Дубаєва Марта. Братіслава, 2019.
Дубай Павел, Бугелова Татяна, Дубаєва Татяна. Пряшів, 2020.
Дубай Павел, Бугелова Татяна, Кончекова Люба. Пряшів, 2020.
Дубай Павел, Бугелова Татяна, Кончекова Люба, Каліновскі Ігор. Пряшів, 2020.
Кончекова Люба. Пряшів, 2021.